

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in upravnništvo je v hiši „Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov“,
Komenskega (Poljske) ulice št. 10.

Mašnik in liturgično petje.

Ko je lansko leto zborovalo „Cecil. društvo“ ter društvo „sacerdotum adoratorum“, izrazila si je bila želja, naj bi kdo govoril o vzajemnosti teh dveh društev, ker ste v najtesnejšem sorodu; saj si ne moremo misliti mašnika „adoratorja“, kateri bi se protivil „Cecil. društva“ namenu, ki je v prvi vrsti: poveljčevati Najsvetejšega v daritvi sv. maše. Da se o tem ni govorilo, bil je vzrok prepričli čas. Zato si pa dovoljujem, poslati Vam za „Cerkv. Glasbenik“ posnetek lepega govora iz „Eucharistije“ o liturgičnem petji povodom evharističnega zborovanja v Altötting-u s prošnjo, da se priobči in z željo, da obrodi kaj sadu. — — —

Nikakor ne dvomim, da, preč. gospôda, vsi popolnem pripoznate kot mašniki in duhovni pastirji cerkveni glasbi ono stališče, katero ji gre; menim, da ste z manj vred vsi prepričani, da cerkvena glasba s koralom na čelu ni le zunanja, samovoljna pritiklina naše službe Božje, marveč da je skozi stoletja z njo tesno in organsko spojena. Mašnikom nasproti, katere je zgolj ljubezen do evharističnega Zveličarja lesëm pripeljala, dokazovati stavek, ki ga je A. D. Schenk zapisal v svoji brošuri „Clerus und Kirchenmusik“: „Rubrike, tičočese liturgičnega petja, morajo biti mašniku enako važne, enako svete, kot druge rubrike brevirja, misala in rituala“, — pač ni treba. Da so take rubrike, vemo in moramo vedeti; dandanes je ni več nikakoršne *ignorantiae invincibilis*, kakor je bila morda še pred kakimi desetletji: imamo take rubrike in imamo dolžnosti, katere za vsacega izmed nas iz njih izvirajo; in ker hočem govoriti o teh dolžnostih, podam je Vam s I. vrstico 149. psalma, katera nam veli: *Cantate Domino canticum novum*.

1. *Cantare*, t. j. petje se od nas narprej zahteva. Mi mašniki smo sami prvi *cantores* v cerkvi in naša dolžnost je, da svoje delo kot *cantores ad altare* prav dobro izvršimo. Kaj vse ne storimo, da svojo katoliško službo Božjo po vnanjem kolikor mogoče sijajno in veličastno tvorimo! Poglejte naše krasne cerkve in sijajne altarje v njih, in kadar treba presv. daritev opravljati, tedaj je le, kar je pravo in pristno, dovolj dostojno, da pride v tesno

dotiko z evharističnim Zveličarjem: alba mora biti čisto platnena, mašni plašč iz prave svile, kelih iz srebra ali zlata; altarje kinčamo z najplemenitejšimi prirodnimi plodovi, dragocene preproge se polagajo po tleh in luči žaré na vseh straneh — in kjer se toliko blišča očesu kaže, kako je mogoče, da bi se ondi ušesu nič ne privoščilo? Kjer se vse umetnosti družijo, da služijo svojemu Bogu in Stvarniku, kako sme ondi glasba zaostati? Saj prav glasba največ pripomore k zunanji vzdigi in oživiljenju službe Božje; njenemu vtisu se ne more nihče odtegniti. Ako oko kaj odurnega vidi, obrne se proč; toda uho nima zavetišča, kamor bi se zateklo, če ga žalijo neskladni glasovi. Je-li kaj bolj vzvišenega, kakor dostojno in pobožno popevanje prefacije? Toda prav tako nič naše službe Božje bolj ne popači in oskruni, kakor zanikarno, šušmarsko ali napačno mašnikovo petje. Zato skrbimo sami, kateri dan za dnevom zatrjujemo: *Domine dilexi decorem domus tuae*, v prvi vrsti za dostojno, vzpodbudno petje pri altarji. Kaj da imamo peti, dobro vemo: koral je; in je eden in isti koral za nas vse — in za vsacega izmed nas. Tu je ni posebne izdaje za posameznega z ozirom na njegov glas ali posluš; tu ni nobenega dovoljenja temu ali onemu za kako nepravilnost, za kak umišljen interval, za kako enharmonično ali dis harmonično modulacijo, k večemu po starem pravilu: *Ultra posse nemo tenetur*. Kdor pa ni primoran, da bi se držal tega starega naravnega in mednarodnega prava, temu ne ostaja družega, kakor, da se pokoren drži misala. Saj je mašnik pri altarji živa podoba pokorščine; tu ni več on sam, tu je marveč le služabnik Božji in sv. cerkve. Tukaj mu je zapovedano, kje in kako naj stoji in kako naj se giblje in obrača; vsaka beseda mu je predpisana; celo za oči se nahajajo ukazi: vse to dobro vemo in zato se tudi samo ob sebi razume, da mašnik, kadar treba „gloria“ zapeti, ne bode nastopil s svojo lastno kompozicijo, — ne, s pokorščino se mora držati misala, v misalu pa stoji koral.

Po koralu spoznava se katoliški mašnik, po koralu katoliška služba Božja. Gospoda moja! Poznam priprostega kmetiča, kateri si je bil l. 1888. privoščil potovati v Rim. Ondi si je bil pri slovesni službi Božji priboril prostor, od koder je lahko vse videl. Ko je stopil mašnik k altarju v znani mu obleki, začelo je pojemati toževanje po domači vasi, ki ga je mučilo že več dni. In ko je začul slovesni „gloria“, tedaj se naš kmetič ni mogel več zdržati, ampak vskliknil je nemško v laški cerkvi: O sveta, katoliška vera!

Gospodje! V Rimu je isti koral, kakor v bavarski vasi; povsod, kjer je katoliška cerkev, je tudi koral. Koral je s cerkvijo zrasel; on je stara dedšina naše sv. cerkve in tudi njemu velja delež velike obljube, katera je dana njegovim materi, da je nebeška vrata ne bodo premagala. Pomožni škof dr. Katschthaler je nekoč pri občnem zboru Cecil. društva izgovoril imenitne besede, katere mu vsi radi podpišemo: „Koral je cerkvena postava, zabilježena v misalu, potrjena po dekretih največjih avtoritet“.

In ker je stvar taka, kdo je tedaj določeni varuh in gojitelj koral? Kdo drugi kot cerkveni služabnik, mašnik? Da, koral je neločljiva pritiklina katoliškega mašništva, in ker je to isti koral, kateri nam v prefaciji spred altarja, tudi isti koral, kateri nam v introitu, gradualu s kora naproti doni: zato menim, da mašnik sam sebi stopa na peto — ako se drzne po vzgledu

onega sicer duhovitega moža, ki je pa takrat tudi imel svojo nesrečno uro, imenovati koral pepelnato-sive barve.

Mi pa, gospodje, vračajmo se danes domu s sklepom, da se bomo zopet nekoliko vežbali v koralu.

Kaj lahko se pozabijo tu pa tam nekako zapletene dotične rubrike in potem pridemo često v zadrego, kateri napev naj bi intonovali pri *Gloria* in *Ite missa est*; toraj prečitajmo zopet svoj *Magister choralis*. Marsičemu se privadimo, n. pr. napačnemu prisiljenemu izgovarjanju; posamezne zloge predolgo zatezamo, druge pa požiramo itd. Želel bi, da bi mogel mašnik, kadar mašo poje, katerikrat samega sebe v kakem tihem kotičku cerkve poslušati, tedaj bi lahko čul najneverjetnejše stvari, zlasti pri strahovitem „*Ite missa est*“. Povoda je dovolj in polje obširno za male koralne eksercicije.

2. Toda, gospóda moja, s tem še nismo vsega storili, če svojo prefacijo in svoj „*Ite missa est*“ pravilno ali celo hvalno izvršimo: ne, še marsikaj imamo storiti. Mašnik ozir. župnik, je tudi *rector ecclesiae*, in kot tak je dolžan nadzorovati vse cerkveno petje, tudi ono, ki je izvršuje pevski zbor. In tu bi rad cerkvenim predstojnikom narprej drugo besedo naše psalmove vrstice na sree položil: *Domino*. Gospodu velja cerkvena glasba, Gospodu, našemu Bogu; v njegovo čast in poveličanje, in za to je le najblažja, najdostojneša stvar še le zadosti dobra.

Vén tedaj z vso neplemenito, vén z vso posvetno-nasladno, trivijalno glasbo. Tu treba tudi bič vihteti in s sveto jezo zaklicati: Moja hiša je hiša Božja; vi pa ste jo spremenili v koncertno dvorano in gledališče. Mašnika čaka velikrat važna in težka naloga, zlasti kadar gré za popolno prenovljenje cerkvenega zbora; so nevedneži, katere mora poučiti; mlačneži, katere mora ogreti; nasprotniki, katere mora krotiti; hudobneži, katere mora — prezirati in pri vsem tem „*argue, increpa, obsecra*“ ne sme pozabiti one „*multae patientiae*“, velike potrpežljivosti, katero zahteva apostol, pastirske modrosti, ono spremljevalko dušnega pastirja na vseh njegovih potih. Toda ta plemenita duhovska čednost se često zlorablja za izgovor starega šušmarstva, katero odstraniti se mu ne poljubi. Zaradi osobnega miru izda čast hiše Božje, češ, ne morem drugače, prenašati moram, kar se ne dá spremeniti. Gospodje! Ta *multa patientia* ne obstoji vselej v molčanji; ne, druga *patientia* je še, ki jo zahteva apostol, katera pa tudi *arguere, obsecrare, increpare* saboj strinjati zna. Mi mašniki pridemo večkrat v tak položaj, da jo moramo rabiti, ako nočemo svoje dolžnosti zanemariti. Ako se na koru leto za letom ne poje ne *introitus*, ne *graduale*, ne *communio*, ako se pravilni *offertorium* vedno nadomestuje s poljubnim motetom ali celo s kako domačo pesmijo; ako se leto za letom *Gloria* in *Credo* nezmiselno krajša; tedaj mora cerkveni predstojnik resno ugovarjati.

Tudi ljudstvo se velikokrat vmes vtika. Sicer prepuščajo mašniku v cerkvi prosto roko; pri altarji naj gospoduje in vlada, kakor mu ljubo. A pri cerkveni glasbi hočejo tudi lajiki svojo besedo imeti. Skozi ves advent nočejo družega ofertorija, kakor kako Marijino pesem v domačem jeziku; — nevesta zahteva pri ženitni maši na vsaki način „*O Deus, ego amo te*“ za ofertorij, ženin pa za vhod svatovski marš; kako pevsko društvo si ne dá vzeti „Pev-

čeve molitve" s spremljevanjem „pleha“. Veteransko društvo drhti po „Feldmesse“ s „turško muziko“; da ima pa vsa slovesnost polno veljavo, mora mašnik Gloria in Credo intonirati in prefacijo peti; „turška muzika“ pa po povzdigovanji piskati Mendelsohn-ov duet „Želim, da ljubezen moja naj razlije se“ i. t. d. (Konec prih.)

Kratka beseda o pevskem poduku v ljudski šoli.

Dasi tudi se kaže pevski poduk, slično kakor vsak drugi uk, kot zapovedan učni predmet v normalnem načrtu, vendar ne more nihče tajiti, da se v marsikateri šoli ravna ž njim kakor s pasterčekom. Kjer se to godi, se učitelj krivega stori grde brezvestnosti, ker naravnost prezira dano mu zapoved; pa tudi zasluži, da se mu očita pomanjkanje stanovske spretnosti, ker zadostno ne razvija kalí spéče v otroških prsih. Kaj bi rekli o kmetu, kateri to ali drugo njivo neobdelano pušča, ker je morda nekoliko bolj od rok in človeškim očem nekako prikrita! S tem je prav za prav že namigneno, zakaj da se smé ta ali drugi učitelj obtožiti zgoraj navedenega pregreška. Dela se za izpit, in tù seveda velja zlasti pokazati, koliko so se otroci naučili onih predmetov, katere štejejo med potrebne. Par šolskih in par cerkvenih pesem se dá še zmiraj priučiti; saj je vendar v vsakem oddelku vselej nekoliko učencev, kateri dobro nadarjeni in lepega glasu lahko in hitro stvar razumejo in druge — za sabo vlačijo.

Res, da razločujemo med potrebnimi in koristnimi učnimi predmeti, in treba bolj ozirati na prve nego na poslednje. Prav zato je tudi za potrebne predmete v normalnem učnem načrtu z veliko večjim številom šolskih ur preskrbljeno. Ako se té ure vestno porabljuje, potem učitelju gotovo ni treba, da bi jih še raztegnil na stroške pevskega pouka.

Ako pa hočemo, da tudi pevski poduk pride do svojih pravic, ako nam mar, da tudi petje zadostno napreduje, ali da vsaj zadostuje postavi, potem se od par poluric, katere so pevskega poduku odmerjene, ne smé nič odtrgati.

Rad pripoznavam, da treba v mnogih šolah, zlasti kjer je veliko učencev trde glave, s časom skopariti; toda je že taka, da se nijeden učni predmet, torej tudi pevski poduk ne sme zanemarjati, ako hočemo, da šola svojo nalogo popolnoma izvrši, kakor jo tudi mora.

Ne gledé na to, da ima pevski poduk enako pravico kot drugi predmeti, ter da v vrsti izobraževalnih faktorjev gotovo ni najzadnji in najneznatnejši, moral bi učitelj že zaradi tega prijaznejše ž njim ravnati, ker otroci že po svoji naravi radi prepevajo in jim je petje vselej dušen oddih. Že predno otrok šolski prag prestopi, izraža radostno srce z veselo pesmico, dasi tudi se je ni naučil po glasbenih zakonih. Ali ni torej sveta dolžnost ljudske šole, vzbujati to od Boga v otroško srce zasajeno plemenito kal ter jo razviti do cvetú in sadú? — Kako drugačen vzduh prevaja zaduhlo šolsko sobo, kadar po trudapolnem delu učitelj in učenci konci poduka veselo pesnico zapoje?! Dà, pevske ure so še pozneje za mladeniča in devico sladki spomini iz šolskega življenja in kako radi poslušamo one krasne napeve, kateri morda ob

jasnih nedeljskih večerih s holmca doné v tiho dolino! In večinoma so to pesmi, katere je petjaželjna mladež iz šole v življenje sabo vzela. Rad prepeva beštri mladenič svojo najljubšo pesmico v delavnici ali kadar hodi za plugom, pesmico, katere iz šole sém ne more pozabiti. Da, čestokrat čujejo se one od domoljubja navdihnjene pesmi vojaških novincev, ki so se jih v šoli naučili. Marsikatera pesmica, mila in vesela, se glasi iz grla mlade pestunje, šoli odrasle, ob zibeli njenega varovančka ali v krogu živahnih otrok, katere nadzorovati je njen poklic!

Pedagogično pregreho toraj moram imenovati, ako se petje v šoli zanemarja.

P.

Zapisnik glasbenih rokopisov dunajske dvorne knjižnice

je izdal letos naš rojak dr. Jožef Mantuani.¹⁾ Dasi je namenjen v prvi vrsti onim, ki imajo priložnost izrabljovati zaklade dvorne knjižnice, zanima tudi nas iz več razlogov. V tej knjižnici je namreč mnogo dragocenih rokopisov, katerih nekateri so od slavnihi mojstrov samih pisani ali pa hranijo umotvore, ki so bili doslej neznaní, zakopani v prahu stoletja stare knjižnice. Vreditev teh spisov je torej važna za vse, ki se pečajo z zgodovino glasbe. Tudi paleografija dobi tu dragocene doneske. Mnogi rokopisi, kakor razvidimo iz dr. Mantuanijevega pregleda, so stari in lepo okrašeni z ornamentí. Ti glasbeni zakladi so za nas zanimivi tudi za to, ker so večinoma nastali na habsburškem dvoru. Naša cesarska rodbina je vedno rada gojila glasbo. Zato so tudi umetniki dobili mnogo podpore pri dvoru. Posebno v prejšnjem stoletju je cela vrsta bolj ali manj plodovitih glasbenikov dobila podpore in vspodbude pri dvoru, zlasti ker so tudi člani cesarske hiše se semtertje poskušali v zlaganju glasbenih del, kar je zlasti znano o Leopoldu I., Karolu VI. i. dr. Zanimivo za nas je tudi to, da so tam rokopisi iz kranjskih in štajerskih, za časa jožefinskega zatiranja odpravljenih samostanov, kakor trdi dr. Mantuani v predgovoru. Ali ne bi bilo dobro, če bi nam marljivi gospod vrednik o teh še več sporočil? Njemu bi bilo lažje raziskovati, nego komu drugemu, ker mu je ogromna množica rokopisov sedaj že znana.

Gospod dr. Mantuani je zmogel s to knjigo zaslužno in zelo trudapolno delo. Tu nam je podal razreditev rokopisov od št. 15501 do 17500. In vendar je to še le prvi del glasbenih rokopisov. Delo je bilo težavno, ker ni smel pisatelj izpreminjati doslej običajnega reda, navezan je bil tudi v publikaciji na določeno obliko zapisa.

Zapisnik je izvršen z največjo natančnostjo. Razna kazala so tako sestavljena, da se čisto lahko zasledi vsak glasbenik in vsak rokopis, celo osebe, katerim so umotvori posvečeni. Veseli nas, da je naš rojak prevzel to delo, katero zahteva mnogo izobraženosti in vztrajnosti. Želimo mu obilo vspeha pri delovanju za korist lepe umetnosti! E. L.

D o p i s i.

Celje. Ravnokar mi je v roke prišla na novo izdana in predelana Missa in honorem Sacratissimi Rosarii Beatae Mariae Virginis op. 19, zložil znani skladatelj Ign. Hladnik, za spremljavo orgel ali godal ter se pri njem naroča. Imenovana skladba je jako lahka, priprosta, bodi si za pevce ali organista; a ne samo na deželi, tudi v trgih in mestih bode

¹⁾ Izšel pod naslovom: Tabulae codicum manu scriptorum praeter graecos et orientales in bibliotheca palatina vindobonensi asservatorum edidit Academia caesarea vindobonensis. Volumen IX. Codicum musicorum pars I. Cod. 15501—17500. Vindobonae venum dat Caroli Geroldi filius bibliopola academiae. 1897.

napravila vtis na slušatelje, ako bode zadel pevovodja pravo tempo. Maša je skoz in skoz v cerkvenem duhu zložena ter posamezni glasovi lepo melodijozni, izvzemši pri besedah „deprecationem“, je ritmus nekoliko prehitel in nemiren, tudi par nonakordov naj bi skladatelj prepustil svetni glasbi, a raje nadomestil z mol-trizvoki. Toraj gosp. skladatelj, le tako naprej; kajti takih skladb, na domači zemlji izdelanih, se mnogo ne nahaja. Pridite nam še večkrat s takimi umotvori na svitlo, glasbeni krogi Vam bodejo hvaležni. — Zdaj pa še o domači tvrdki za glasovire. Davorin Ropas je pred kratkem prodal jako dober glasovir, ki je imel nek posebni in mogočni glas vsled tega, da mu je izvedeni mojster poleg enega dodal še drugi takoimenovani odmevnik (Resonanzboden), ki ga je on sam izumil ter ž njim dal spodnjim oktavam zelo veličasten in mogočno doneč basovski glas, koji se v drugih glasovirih zastoj pričakuje. Ne samo glasovire, ampak tudi pianine se dobivajo v M. Ropas-ovi firmi z milo glasečim glasom po nižji ceni, kakor od oddaljenih tujcev, od katerih se pri nas prerado naroča in s tem prezira domače umetnike. Toraj vsem g. orglavcem, in sploh onim, ki potrebujejo gori imenovanih godal, njim svetujem ter toplo priporočam tvrdko M. R. Sem in tam se večkrat sliši in napačno sodi, da je Martin Ropas tisti originalni pridigar, kakor ga ljudstvo imenuje „socijalni demokrat“, kar pa ni res; temveč: kolovodja take garde je Filip Ropas, ne pa Martin Ropas, ki ni z onim v nikakoršnem sorodu.

Pri tukajšni priliki naj tudi zabilježim, kar je prinesla iz Berolina Musik-Instrumenten-Zeitung v štev. 47. 1897: Erfindungsprivilegium. Der Klavierbauer Martin Ropas in Cilli (Steiermark) hat ein Patent, betreffend Erhöhung der Wirkung des Resonanzbodens an Pianos erwirkt. — Ker se tukaj ravno o godalih razpravlja, moram omeniti, da je jako žalostno, ker je neko cerkveno predstojništvo v Ljubljani gg. Gorišča in Zupana popolnoma prezrlo ter naročalo nove orgle od tuje firme. Toraj, je li na tem mestu opravičen pregovor, ki pravi: Svoji k svojim? *Bervar.*

Ptuj, 23. oktobra 1897. Dopis iz Celja v zadnji številki „Cerkv. Glasbenika“ me je primoral, da ga nekoliko popolnim oziroma popravim, ker je jako pomanjkljiv in deloma prav tudi ne pove, kako stojé društvene zadeve.

V odborovi seji dne 16. septembra t. l. v Mariboru želelo se je, da se o tej seji nič ne poroča, ker se ni sklenilo nič meritoričnega. Pretresati in popraviti je bilo treba samo društvena pravila.

Društvena pravila so se te dni odposlala na visokočastiti knezoškofijski ordinarijat lavantinski in še le ko jih bo potrdil slavno taisti, se bodo odposlala na ministerstvo.

Podpisani bi sam rad, da bi se pravila čim preje potrdila in da bi se prepotrebno društvo preje ko mogoče ustanovilo, pa: „vsaka sila do vremena“ pravi Hrvat. Toliko, da se stvar pojasni.

Bratski pozdrav vsem gg. sotovarišem organistom!

Silvester Šentjurec,
predsednik.

Od Savinje. — Gospod vrednik! Prosim, ako Vam drago, povejte čč. gg. bralcem „Cerkv. Glasb.“ naslednje: Ko sem pred nekaj časom prepotoval po slovenskih krajih, nalletim ne posebno daleč od Savinje tudi na neko slovesnost. Zbralo se je veliko domačega in ptujega ljudstva . . . Ker pa vsak rad kaj posebnega vidi in sliši, zato sem tudi jaz si hotel radovednost nasititi. In da bi kaj ne zamudil, sem bil tudi dosti zgodaj na svojem kraju. Ko se služba Božja prične, prime tudi organist za orgle, da pokaže, kaj misli o slovesnosti. Kajti, to je prav gotovo (in kdor je količkaj muzikaličen, mi bo pritrdil), da organist, če hoče biti organist, bo svoja srčna čutila pišalam vpihati želel. Ko jaz tako svoja ušesa omanem in nategujem pri pristopu in orglavec začne, me takoj neka nevolja prešine. — Vse je slovesno, vse veličastno, vse resnobno; ta nesrečni bradač pa začne svoj $\frac{3}{4}$ takt, kakor na štajarskem balu. Da bi ga bes po prstih počil! — Kakšno nasprotje!! Slovesnost, če tudi vesela, je bila resnobna, vsa cerkvena muzika pa za ples! Za Boga! Kako se to vjema?! Grizel sem si ustnice in pihal, kakor da me vročina napada; pa tolažil sem se in težko pričakoval pesem. Peli so — kako bi rekel? — pretrgano

mašo; ali vsaj peli so. Tantum ergo, prav fina roba — za teater. Zdaj pa latinska maša. No, zdaj bo nekaj za moja-ušesa. Kdo da je to mašo zložil, tega ne vem; pa mislim, da tudi orglavec tega ne ve; če je ni morebiti celo on sam skoval. Kolikokrat so ponovili „kirje laizon“ si nisem mogel zapomniti, ker nisem mogel razločiti, ali pojejo „kriste“ ali „kirie“ sam „lajzon“ sem prevečkrat slišal. „Gloria“ je bila dolga, pa malo besedi. Posebno „Amen“ so tolikrat ponovili, da je celebrant s prav obilno asistenco večkrat se priklonil, ter nadaljevati hotel. „Credo“ je imel imeniten „incarnatus“, seveda solo, pa dolg konec na ples. Če je to kaj pobožnega, kaj spodbudljivega, bi morebiti kak butelj vedel. „Benedictus“ se je menda devetkrat ponovil, in je bil daljši kakor vsak koralni „Credo“. Pri „Agnus Dei“ so peli staro, prav čedno Riharjevo pesem od praznika. Ta pesem je bila edino, pa tudi vse, kar ni bilo pohujšljivega in nespodobnega. Glasovi niso napačni, ušesa dobra; saj „primadona“, pravijo, si vsako vižo zapomni, da jo le dvakrat sliši. Ko pa jenjajo peti, ponavlja orglavec svoj $\frac{3}{4}$ takt. In kaj meniš, kdaj je bilo tega konec? — Konec sv. opravila. Taka slovesnost, pa tako norčavo fidlanje! Če se to strinja, potem naj namesto zlata kresnice topijo. Da na zadnje brez „marša“ ni bilo, to se lahko sodi. Kako mora takšna plesna muzika ljudi k pobožnosti napeljevati, to naj razloži on, ki to godljo v cerkvi trpi. Da bi tako posvetno godlanje človeškega duha, že tako k posvetnosti in mesenosti nagnjenega, k pobožnem češenju Vsemogočnega povzdigniti zamoglo, tega menda vendar nobena kršanska duša ne verjame.

Po službi Božji se pa po naključbi snidem z orglavcem. Po nekterih ovinkih mu omenim koralno petje. Da te vse plentaj! to sem jo zadel! Kako je svoj obraz spremenil, in se je prav možko odrezal: „Man muss sich halten nach Ansicht der Obern.“ — Na tak imeniten odgovor seveda bi bila vsa zgovornost zastoj. Zato ga nisem hotel več dražiti. Ko je pa vendar po službi Božji, kakor sem za gotovo zvedel, še nekdo drugi se drznil g. „Obern“-u v misel vzeti, češ, da bi bilo pač lepše koralno petje, kakor pa tako fidlanje, ki za cerkev nikakor ni spodobno. Ali gosp. „Obern“ pravi: „To je za naše ljudstvo — to ljudem dopađe — pojte se solit z vašim dolgočasnim koralom; kdo bo čakal, da bi celo „Credo“ speli? — ne gonite nas nazaj v katakombe“. Pa večidel so vse latinske maše, ki nimajo nobenega cerkvenega duha, in so le teatralične fantazije in posvetno zvijanje, so dalje, kot je koralna maša. To je kazal tolikrat ponovljeni „benedictus“.

Da sem pa tukaj ta kraj omenil, ni nič kaj čudnega. Saj ima ta orglar tudi v naši dolini mnogo pristašev, ki po nekaterih duhovnijah (naše lepe dekanije) žive v luni, ker prav nič ne vedo, ali boljše rečeno nočejo vedeti, kaj se dandanes s cerkveno glasbo po svetu godi. — Le toliko so boljši od prejimenovanega, da „maršev“ v cerkvi ne igrajo, pa zakaj ne? — ker jih ne znajo in nimajo tolike spretnosti. Mnogo bi se dalo o teh naših zaspancih govoriti, ali to prepuščam drugemu čepismniku. Le to naj še omenim, da se je nekdo izrazil, da bi lahko popevali latinske maše, pa vkljub sosedu tega noče. Da je takšno govorjenje neolikano in surovo, mi bode vsak dobro misleči pritrdil, kar bode še pa dotični orglavec tudi obžaloval. Pa za danes naj bo! Kako da so takšni škripači pametnim organistom v spodtiko, mi dovolite, da zabilježim še tole: Pred nekaj časom ogovorim kmeta v nekem drugem kraji: Slišite, vi imate pa prav „fajn“ orgle. Odgovori mi: „Oh ja, orgle so dobre, saj so še skoro nove, pa organist, ta ni za nič, ta ne zna nič. Orgle imajo veliko registrov, pa jih ne zna vùn potegniti; o! da bi slišali vse registre. Poprejšni organist, ta je bil mož!“ Jaz: „Konec maše naredil Vam je „marš“ — ni res?“ On: „O kaj še to, tudi med mašo, kako je znal lepo gosti, da ga je bilo veselje poslušati; njemu, dà, so pele orgle; zdaj pa slišijo, da ni čuti orgel skoro nič!“ Jaz: „Pa imate znabiti le zaradi tega malo registrov odpertih, da se petje boljše sliši!“ On: „Kaj petje? ravno zato, ker je petje „švoh“, morale bi peti orgle dvakrat močnejše; bi bilo vsaj kaj slišati — pa kaj, saj bode moral iti proč, ker ne zna nič!“ Tako in enako sodijo ljudje o cerkveni glasbi na ondotni župniji. Dobro, da so tudi gosp. župnik vneti za našo idejo, drugače stal bi g. učitelj — sam, čeravno trdno. Kakor sem zvedel, da so že vkljub vsem zaprekam peli Molitor missa in hon. ss. Ang. custodum. Saj ljudje si mislijo: organistu

dajmo nekaj, pevcev ni treba. Ako kdo hoče peti, prav! ako ne, bo pa orglar celo mašo polke godil, tu pa tam kak valcer, mazurko, oberštajriš in maša bo tolko bolj kratka; čemu pa imamo lepe orgle? — Ni res? prav moderni principi. Ako ne govore v resnici vsi tako, pa delajo, da mora biti človek že precej gluhi in slepi, da bi jih ne razumel. — Saj so taki ljudje navadno neobčutljivi za vsako pametno besedo o tem. Ako mu poveš, da so tudi sv. oče Leo XIII. vneti za to stvar, smejal se ti bo; ali misliš, da ti bo verjel? Saj takošni si pod besedo „cecilijansko“ mislijo vse, kar je „črno“ — „temno“ — „aschgrau“ — pusto samo tako — latinsko! — petje je „cecilijansko“. Ako pojejo v katerem kraju lepo, pobožno slovensko, pravijo: „Saj pojejo tukaj tudi lepo, pobožno, cerkveno in vendar ni cecilijansko!“ Tak kaže, da ve, kaj je „cecilijansko“ toliko, kakor gluhi — kaj je muzika. Ti ne vedó, da gojijo tudi „cecilijanska društva“ slovensko petje, tudi „ljudsko petje“. — Le toliko vedó povedati, da je „cecilijansko“ strašen bau-bau. Da ste mi zdravi, gospod vrednik!

— o —

Razne reči.

Iz prijateljskega lista, ne namenjenega za tisk, posnamemo nekoliko prav veselih novic o napredku cerkvenega kora v Idriji. V dekanjski cerkvi delujeta zdaj dva pevska zbora: eden poje zjutraj pri sv. maši slovensko ter šteje do 30 pevskih moči; ob desetih pa élite-zbor, broječ 12 sopranov, 12 altov, 10 tenorjev in 13 basov, torej skup 47 grl. Poslednji, pod vodstvom preč. gosp. dekana Mihaela Arko, je doslej pel trikrat in v kratkem pride do tega, da nastopi vsaj vsako drugo nedeljo — se vé, da le s klasičnimi skladbami. Vpeljal se je tudi ob nedeljah „Asperges“, kateri se je dosedaj pogrešal. V glasbenem obziru napreduje zbor krepkim korakom; ni čuda, saj so pa tudi moči za to; navdušeni so pevci in njih dirigent, katerega radi ubogajo. In kako da novo petje ljudem ugaja, o tem priča pisemce do g. dekana: „Pošiljam Vam 50 gld. za stroške, katere ste do sedaj imeli z muzikalijami cerkvenega pevskega zbora; preostanek pa kot rezervni fond za prihodnje potrebe. Bog daj obilo blagoslova! Udani N. N. — P. S. Če bo potreba, dopošljem v prihodnjic še 50 gld.“ — More-li zbor in g. dekan za njegov trud večjega priznanja imeti, kakor je ta, da mu ga ena sama oseba ne le z besedo, ki je po ceni, ampak s toliko svoto skaže in mu podpore še za naprej obeta? Toda tudi v moralicnem smislu se podpira novi cerkveni zbor. Bl. g. rudarski nadsvetnik, kateri je veččak v glasbi, se sam udeležuje te službe Božje in ukazal je na prošnjo g. dekana, da mora jo biti za nedeljsko 10. mašo vsi člani cerkvenega zbora dela prosti; celó oni v pisarnah lahko pridejo. Za skušnje mora biti pripravljena telovadnica v šoli in pevci so vsi le zjutraj na „šihitu“. Prepričani smo, da taka podpora veliko izda in ne čudimo se, da idrijski cerkveni kor pod takim vodstvom in s takimi močmi vrlo napreduje.

Oglasnik.

Gospod Hladnik je prenaradil prej uže natisnjeno mašo „in honoribus rosarii B. M. V.“ op. 19. za mešan zbor sè spremljavo orgel ali 2 goslij, viole, violina (? najbrž violoncella), 2 rogov in basa (kontrabasa). Instrumentalni glasovi se dobé v prepisu za 60 kr. Cena partituri in pevskim glasom 80 kr. Založil skladatelj Tisk Blaznikov. Priporočamo to mašo, ker je, kakor nam gosp. skladatelj piše, bolj praktično prirejena nego ista skladba prvega natisa.

Listnica vredništva.

G. — a — Sama ta črka brez imena nam ne zadostuje; torej Vašega dopisa tudi ne moremo priobčiti, toliko manje, ker je preosoben in ker Vaše osebé, nam neznane, ne moremo braniti. Denite krinko z obraza, in potem bomo videli, kaj je storiti.

One čč. gg. dopisnike, kateri v tem listu pogrešajo svojih dopisov, prosimo, naj blagovolé malo počakati; prostora nam manjka.

Današnjemu listu je pridana II. števil. priloga.

Odgovorni vrednik lista Janez Gujezda. — Odgovorni vrednik glash. priloge Anton Foerster. Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.